

## **Batagaa kaŋ sanbandi Eberewey se**

*Citaaboo fahamandiroo*

*Batagaa woo mana hantumandi kala dumoo kaŋ se i ga nee Ebere, Izirayel borey maa foo no. I ga nee i se mo Alyahuudu. Bora kaŋ na batagaa woo hantum, sohõ ir si maapoo bay. Bora kaŋ n'a hantum ga Alyahuudey ašariyaa bay.*

*Alyahuudey kaŋ naanay Isa, kaŋ goo gurzugay ra, ngi no batagaa woo hantumkaa ga biney daŋ k'i hoyray i ma duumi Isa naanaa ga. I masi hanga Alyahuudey alaadawey, a si haya kul hanse. A g'i cebe mo kaŋ Isa bisa almalaykey, a bisa annabey, a bisa sargari juwalkey jineborey, Isa ti sargari juwalkaw beeroo kaŋ na sargari follokaa tee kaŋ ga wasa alwaatey kul se. A n'i bayrandi kaŋ i ma gaabandi ba nda i ga zarabi, i ma Ibrahima nda Irkoy ganakaw beerey jerey guna ka tee.*

*Irkoy na nga Iz'aroo ka šelan ir se*

<sup>1</sup> Cee boobo nda taka boobo, waati jinaa Irkoy šelan ir baabey se annabey bande,

<sup>2</sup> amma zaarey din kaŋ ti zaari korawey, a šelan ir se nda Iz'aroo kaŋ a n'a kayandi a ma tee haya kul tubukaa. Nga mo nda a na adupjawey tee.

<sup>3</sup> Iz'aroo din man'ti kala Irkoy daržaa nereyanoo, nga ti hayaa kaŋ ti Irkoy zaati. A ga

haya kul dii nda nga šenni gaabantaa. Waatoo kaŋ a na adamizey henanandi ngi zunubey ra ka ben, a goro Jerantaa kabe hennaa ga beene nongey ra.

*Irkoy Iz'aroo bisa almalaykey*

<sup>4</sup> Iz'aroo bisa almalaykey sanda takaa kaŋ nda a duu maa kaŋ bisa ngi waney.

<sup>5</sup> Koyne mo almalaykey ra, may se Irkoy bay ka nee:

«Ay Iz'aroo ti ni,  
hō ay na ni hay»\*?

A mana bay ka nee mo:

«Agay, ay ga tee a se baaba,  
nga, a ga tee ya ne iz'aru.»†?

<sup>6</sup> Amma waati kaŋ a ga nga Iz'aru jinaa sanba aduŋŋa ra koyne‡, a ga nee:

«Irkoy almalaykey kul ma sujudu a se.»§

<sup>7</sup> Almalaykey here a nee:

«A ga hewoo tee nga dontokey,  
a ga nuune deenewey tee nga goykey.»\*

<sup>8</sup> Amma Iz'aroo here a nee:

«He Irkoy, ni kokoy gorodogoo ga cindi abada  
hala abada.

Ni laamaa goboo man'ti kala gobu kaŋ ga šerre.

<sup>9</sup> Šerretaray no ma kan ma ne,  
n'na ifutu konnay.

Woo se Irkoy, ni Koyoo

---

\* **1:5 1.5** Zabur 2.7. † **1:5 1.5** Samiyel 2to 7.14. ‡ **1:6 1.6** «Amma waati kaŋ a ga nga Iz'aru jinaa sanba aduŋŋa ra koyne», Grek šenni ra, almaganaa faa ti «Amma waati kaŋ a ga kaa ka nga Iz'aru jinaa sanba aduŋŋa ra koyne». § **1:6 1.6** Alhukumoo 32.43; Zabur 97.7. \* **1:7 1.7** Zabur 104.4.

na ni yon nda paali jii,  
ka baa ni ka bisa ni cerey kul.»†

<sup>10</sup> Irkoy nee koyne:

«Ni ir Koyoo ka laboo gorandi za sintinoo ga.  
Beenawey man'ti kala ni kabe teegoyoo.

<sup>11</sup> I ga halaci, amma ni, n'ga cindi.

I kul ga žen sanda bankaaray.

<sup>12</sup> N'g'i taabu sanda gumtaafa.

I ga barmay.

Ni, n'ga cindi taka follokaa ga,

ni zaarey sii nda kaydoo.»‡

<sup>13</sup> Almalaykey ra, may se Irkoy bay ka nee:

«Goro ay kabe hennaa here,  
hala waati kaŋ ra ay na ni iberey tee taari  
k'i daŋ ni cewey cire»§?

<sup>14</sup> Almalaykey, man'ti hundiyaŋ no kaŋ ga goy  
Irkoy se wala? Man'ti i nka sanbandi hala i ma  
goy borey se kaŋ na hallasiyan tubu wala?

## 2

### *Ir masi hallasiyan beeroo yala*

<sup>1</sup> Woo maaganda se ir ga hima ka hanse ka hawa hayey kaŋ ir maar'ey ga hala ir masi fondaa naŋ.

<sup>2</sup> Šennoo kaŋ almalaykey bay k'a har garandi cimi. Nda hooyan kul nda maayan jaŋay kul duu ngi zukandoo kaŋ nda i ga hima,

<sup>3</sup> de ir, taka foo nda ir si zukandi nda ir na hallasiyan beeroo woo yala kaŋ ir Koyoo jin k'a har, borey kaŋ maar'a n'a tabatandi ir se?

† 1:9 1.8-9 Zabur 45.7-8. ‡ 1:12 1.10-12 Zabur 102.26-28.

§ 1:13 1.13 Zabur 110.1.

4 Irkoy na seedetaray tee i ga nda tam-maasayan, nda almunkaryan, nda kayfi dumi-dumiyan, nda nooyaney kan Hundi Henanantaa g'i zamna ka sawa nda nga ibaayoo.\*

*Boro follokaa kan ga hallasiyan noo*

5 Aduɗɗa kan goo kaa kan ga ir goo ma šelan, Irkoy man'a yeeti almalaykey hinoo cire.

6 Amma boro foo na seedetaray tee nongu foo ra ka nee:

«Cin ti boro hala ni, Irkoy ma hongu a?

Adamize kul ti macin hala ma huga nda a?

7 Waati kayna ra almalaykey bisa a.†

N'na darža nda beeray tee a se boŋkoyni fuula.

8 N'na haya kul daŋ cewey cire.»‡

Sohō kan Irkoy na haya kul daŋ a cire, a mana haya kul naŋ kan sii a cire. Sohō da ir si dii kan haya kul sii kala a cire.

9 Amma ir ga dii Isa, waati kayna ra almalaykey bisa a§ hala Irkoy albarkaa ra a ma buuyan taba adamizey kul se, sohō ir dii kan darža nda beeray kokoy fuula goo boŋoo ra buuyanoo zaraboo kan a n'a zaa maaganda se.

10 A ga hima bora kan na haya kul taka, koyne mo hayaa kul mana takandi kala a se, a na iz'aru booboo ka koy daržaa ra. Irkoy na Isa zarabey k'a tee boro timmante. Woo ka kate a ma tee ngi hallasiroo koyoo.

---

\* 2:4 2.4 Marku 16.17–20; Teegoyey 5.12. † 2:7 2.7 «Waati kayna ra almalaykey bisa a», Grek šenni ra, almaganaa faa ti «Haya kayna nda almalaykey bisa a». ‡ 2:8 2.8 Zabur 8.5–7. § 2:9 2.9 Sorro 7to.

11 Boraa kaŋ ga borey jisi jere ga Irkoy se nda borey kaŋ jisandi jere ga Irkoy se kul mana hun kala boro folloku ga. Woo se a si haw ka nee i se nga armyey.

12 A nee Irkoy se:

«Ay ga ni maanoo har ag'armey se, ay ga don ka ni saabu margaroo game.»\*

13 A nee koyne:

«Agay, ay g'ay naanaa danj Irkoy ra.»†

A nee mo:

«Agay ne, agay nda zankey kaŋ Irkoy n'i noo ya ne.»‡

14 Takaa kaŋ nda zankey goo nda gaaham nda kuri, Isa tee sanda ngi, hala a ma nga buuyanoo ka boraa kaŋ kone buuyan gaaboo goo tee yaada, maanaa Ibilisi.

15 De mo a ma borey feeri kaŋ buuyan hunburay maaganda se ngi hunaroo kul i goo baŋnataray ra,

16 zama šikka sii a mana kaa ka almalaykey gaa, Ibrahima hayroo no a kaa k'a gaa.

17 Woo maaganda se haya kul here a ga hima ka hima nda nga armyey hala a ma tee ngi sargari juwalkey jineboraa kaŋ ga hinna a ga laadir Irkoy goyoo ra ka jamaa zunubey tuusu.

18 Zama Isa hunday zarabi, a siyandi, woo se a ga hin ka borey kaŋ goo ma siyandi faaba.

### 3

#### *Isa bisa Musa*

---

\* 2:12 2.12 Zabur 22.23. † 2:13 2.13 Ezayi 8.17. ‡ 2:13 2.13 Ezayi 8.18.

<sup>1</sup> Woo maaganda se, ag'arma henanantey kanj goo nda baa ciyayanoo ra kanj hun beenaa ra, wa Isa guna kanj tee diyaw a tee sargari juwalkey jineboro ir naanaa fondaa kanj ir g'a har ra.

<sup>2</sup> Isa ga laadir bora here kanj n'a gorandi goyoo ra, sanda takaa kanj Musa na tee Irkoy hugoo [kul] goyoo ra.

<sup>3</sup> Isa duu darža ka bisa Musa, sanda takaa kanj nda hugu cinakaw goo nda beeray ka bisa hugoo.

<sup>4</sup> Hugu kul, boro k'a cin, amma haya kul cinakaa man'ti kala Irkoy.

<sup>5</sup> Musa man'ti kala goykaw, a tee laadirante Irkoy hugoo ra, hala hayaa kanj ga kaa ka harandi, a ma nga seedetaraa too.

<sup>6</sup> Amma Almasihu man'ti kala Irkoy Iz'aroo, a tee laadirante ka Irkoy hugoo juwal. Ir ti nga hugoo nda ir ga naanaa nda naataa kanj nda ir ga fooma dii ka boori.

*Hunanzamoo kanj jisandi Irkoy borey se*

<sup>7</sup> Woo maaganda se, sanda takaa kanj nda Hundi Henanantaa ga nee:

«Hõ, nda war maa Irkoy jindoo,

<sup>8</sup> war masi war biney šendandi sanda tureyanoo waati,

siiyanoo zaaroo hane saajoo

<sup>9</sup> kanj ra war baabey n'ay sii k'ay guna,

i dii ay teegoyey

<sup>10</sup> jiiri woytaaci (40).

Woo maaganda se ay futu zamanoo din borey ga.

Ay nee: <Ngi biney ra, i ga dere waati kul,

i man'ay fondawey bay.>

11 Ay futuyanoo ra ay žee ka nee: «Ir ga dii wala i ga huru ay hunanzamoo ra!»\*

12 Ag'armey, wa war boŋ hawgay, boro kul war ra masi bara nda bine futu nda naanay jaŋay ka Irkoy hunantaa naŋ.

13 Wa cere kunahennay zaari kul, kullihinne ir goo waatoo woo ra kaŋ se i ga nee «hō», boro kul war ra masi binešenday ka naŋ zunubu ma nga darga.

14 Zama ir mana tee kala Almasihu hangasineyan, nda a gar ir gaabu ir sintinoo naanaa ga hala benantaa ga.

15 Citaaboo nee:  
«Hō, nda war maa Irkoy jindoo,  
war masi war biney šendandi sanda tureyanoo  
waati.»†

16 May ti borey kaŋ ture Irkoy meešennoo maayanoo banda ga? Man'ti borey kul no kaŋ Musa n'i fattandi Misira wala?

17 Mayyan ga Irkoy futu jiiri woytaaci (40)? Man'ti borey no kaŋ na zunubu tee, de kunturey kaŋ ka buu saajoo ra wala?

18 Mayyan ga a goo kaŋ a žee kaŋ i si huru nga hunanzamoo ra? Man'ti borey kaŋ mana haŋajer a se ga a goo wala?

19 Ir dii kaŋ i mana hin ka huru hunanzamoo ra ngi naanay jaŋaa maaganda se.

## 4

1 Irkoy na allaahidu zaa kaŋ ir ga huru nga hunanzamoo ra, ir ma hawgay war ra boro masi goro kaŋ mana huru a ra.

\* 3:11 3.7-11 Zabur 95.7-11. † 3:15 3.15 Zabur 95.7-8.

<sup>2</sup> Zama ir mo, ir maa Alhabar Boryaa sanda borey din. Amma šennoo kaŋ i maar'a mana baffoo hans'i se, zama i mana hanga borey kaŋ na haŋajer bande ka naanaa dii.

<sup>3</sup> Ir kaŋ naanay, ir ga huru hunanzamoo ra kaŋ Irkoy n'a har ka nee:

«Ay futuyanoo ra ay žee ka nee:

«Ir ga dii wala i ga huru ay hunanzamoo ra»\*,  
ba kaŋ se goyey teendi ka ben za aduŋŋa daaruroo ga.

<sup>4</sup> Zama Citaaboo nongu foo ra a harandi jirbi iyyantoo ga ka nee: «Jirbi iyyantoo din hane Irkoy hunanzam nga goyey kul kaŋ a n'i tee ra.»†

<sup>5</sup> Koyne mo Citaaboo nongoo din kaŋ ir n'a har ra Irkoy nee: «Ir ga dii wala i ga huru ay hunanzamoo ra!»‡

<sup>6</sup> Boro jinawey kaŋ maa Alhabar Boryaa mana huru hunanzamoo ra ngi haŋajer jaŋaa maa-ganda se. Amma hala sohõ fondo goo boro fooyaŋ se ka huru.

<sup>7</sup> Woo maaganda se Irkoy yee ka zaari foo kayandi kaŋ ti «hõ». Waati gaya banda ga, a na Dawda ka šelaŋ ir se, sanda takaa kaŋ nda a harandi ka bisa, a nee:

«Hõ, nda war maa Irkoy jindoo,

war masi war biney šendandi.»§

<sup>8</sup> Aywa, nda a gar Žozuwe nk'i daŋ hunanzamoo ra, Irkoy si šelaŋ hunanzam zaari foo ga koyne.

---

\* 4:3 4.3 Zabur 95.11. † 4:4 4.4 Sintinoo 2.2. ‡ 4:5 4.5 Zabur 95.11. § 4:7 4.7 Zabur 95.7-8.

<sup>9</sup> Adiši, takaa kaŋ nda Irkoy hunanzam jirbi iyyantoo hane, hunanzamoo din dumoo ka cindi Irkoy jamaa se.

<sup>10</sup> Boro kaŋ huru Irkoy hunanzamoo ra, bora mo hunanzam nga boŋ teegoyey ra, sanda takaa kaŋ nda Irkoy hunanzam nga waney ra.

<sup>11</sup> Woo maaganda se ir ma gaabandi ka huru hunanzamoo woo ra, hala boro kul masi jaŋ ka huru sanda borey kaŋ mana haŋajer cine.

<sup>12</sup> Irkoy meešenoo ga huna, a goo nda gaabi. A kan nda takuba kaŋ goo nda mee hinka. A ga koy hala a ma bine nda hundi fay, ka dobu nda londi fay. A ga dii bine honguyanoo nda nga anniyaa.

<sup>13</sup> Takahaya sii no kaŋ ga tugu a se, moyey cire hayey kul goo gaa koonu, i ga kaaray. Nga jine ir ga hima ka kay.

### *Isa ti sargari juwalkey jineboraa*

<sup>14</sup> Sohõ kaŋ sargari juwalkey jineboro beeri goo ir bande kaŋ ti Isa, Irkoy Iz'aroo kaŋ na beenawey kottu ka bisa, ir ma gaabu ir naanaa haryanoo ga.

<sup>15</sup> Zama man'ti sargari juwalkey jineboro bara ir se kaŋ si hin k'ir faaba ir luufuyaney ra. A siyandi sanda ir takaa, haya kul here, amma a mana zunubu tee.

<sup>16</sup> Adiši, ir ma man nda naanay Irkoy kokoy gorodoo anneemantaa hala ir ma duu tamalla nda anneema ka duu faabari waatoo ra kaŋ ir ga muraadu a.

## 5

<sup>1</sup> Sargari juwalkey jineboro kul kaŋ zandi adamizey ra goyoo mana gorandi kala adamizey se Irkoy goyoo here, hala a ma hayey kaŋ nondi nda sargarey kaa kaŋ ga zunubu yaafa.

<sup>2</sup> A ga faham borey se kaŋ si haya bay de i dere, zama nga hunday man'ti kala adamize de.

<sup>3</sup> Haya kaŋ se adamize de no, woo se a ga hima ka sargari kaa nga boŋ zunubey se, takaa din da a m'a kaa jamaa waney se.

<sup>4</sup> Boro kul si hin ka nga boŋ noo beeraa woo, Irkoy no ma boro cee k'a noo a se, sanda Haruna takaa.

<sup>5</sup> Takaa din da Almasihu mo mana nga boŋ noo darža ka tee sargari juwalkey jineboro. Amma a duu daržaa bora do kaŋ šelaŋ a se ka nee:

«Ay Iz'aroo ti ni,  
hõ ay na ni hay.»\*

<sup>6</sup> Citaaboo nongu foo mo ra a nee:  
«Sargari juwalkaw ti ni hala abada  
sanda Melšizedek takaa.»†

<sup>7</sup> Waatoo kaŋ Isa goo laboo ga, a na Irkoy ŋaaray kaŋ ga hin k'a hallasi buuyan ra, a n'a suurandi hala nongu kaŋ ra a hēe ka jinde jer ka hanse ka kaati. Irkoy n'a yakubar, zama a nka Irkoy gana.

<sup>8</sup> Ba kaŋ se Irkoy Iz'aroo no, nga zarabey ra a na Irkoy jindoo haŋajeryanoo dendan.

<sup>9</sup> Waatoo kaŋ a tee timmante, borey kul kaŋ ga haŋajer a se, a tee i se hallasiyan abadante nookaw.

<sup>10</sup> Irkoy n'a tee sargari juwalkey jineboro sanda Melšizedek takaa.

---

\* 5:5 5.5 Zabur 2.7. † 5:6 5.6 Zabur 110.4.

*Ir ma hawgay ir masi duma bere Irkoy se*

<sup>11</sup> Haya boobo goo no kaŋ ir ga baa ir m'a har war se woo ga, amma hayayan no kaŋ ngi maanaa ga šendi war se, zama war tee fuyyanteyan kaŋ si cahā ka faham.

<sup>12</sup> Sohō hima ka gar war tee alfa, amma war ga too cawandikaw ga koyne kaŋ ma war cawandi Irkoy meešennoo harfu jinawey. Waa ga war ga too, war si hin ka ŋaayan šenda ŋaa.

<sup>13</sup> Zama boro kul kaŋ ga waa nan si hin ka šerretaray hayey kaa cere ra, zanka no.

<sup>14</sup> Amma ŋaayan šendaa man'ti kala borey kaŋ nin wane, borey kaŋ lakkaley ga hin ka ihenna nda ilaala kaa cere ra, zama i doona a.

**6**

<sup>1</sup> Woo maaganda se ir masi kay Almasihu cawyanoo haya jinawey ga, ir ma koy jine ka timme, bila nda ir ma yee kate ka hayey gorandi za sintinoo ga kaŋ ti: ka tuubi teegoyey ra kaŋ ga kate boro ma buu, nda ka naanay daŋ Irkoy ra,

<sup>2</sup> nda cawandiyanoo kaŋ ga šelaŋ batizeyan\* ga, nda ka kabe fur borey ga Irkoy maapoo ga, nda bukawey tunyanoo, nda ciiti abadantaa.

<sup>3</sup> Woo no ir ga kaa k'a tee nda Irkoy yadda.

<sup>4</sup> Borey kaŋ waati foo lakkaley feeri, i na beenaa nooyanoo taba, i duu Hundi Henanantaa sanda takaa kaŋ nda boroyan duu a,

<sup>5</sup> i na Irkoy meešenni hennaa taba, i na zamanoo kaŋ goo kaa gaabey taba,

---

\* **6:2 6.2** «batizeyan», Grek šenni ra, almaganaa faa ti «alwalayan», Teegoyey 18.25; 19.3-6.

<sup>6</sup> amma woo kul, i na fondaa naŋ, a si hin ka tee i ma bere ka yee ka tuubi koyne, zama Irkoy Iz'aroo no i g'a kanji taaga ngi boŋ se k'a haawandi borey jine.

<sup>7</sup> Labu kaŋ ga ncirŋi ga kara cee boobo, de a ga dumari nafanteyaŋ hay borey se kaŋ g'a beeri, Irkoy ga albarka daŋ laboo din ra.

<sup>8</sup> Amma nda a ga karji nda ngorfu hay, a sii nda nafaw, a mana mooru laaliyan, de nga kokoroo ti a ma tonandi.

<sup>9</sup> Haya kaŋ ti war, ay baakey, ba kaŋ se ir ga ŝennoo woo dumoo har, ir ga naanay ka bay kaŋ war goo fondo hennaa ga kaŋ ti hallasiyan fondaa.

<sup>10</sup> Irkoy man'ti boro kaŋ si ŝerre, a si dirŋa war goyoo nda bajoo kaŋ war n'a tee a se ka nga boro henanantey alhaadimay, de mo war g'i alhaadimay hala hõ.

<sup>11</sup> Ir ga boonay war affoo kul ma nga gaa-bandiyanoo cebe hala benantaa ga sanda takaa woo, hala war naataa kul ma hakiika.

<sup>12</sup> Hala war masi duu ka fuyye, amma war ma borey denden kaŋ naanay, i suuri, de i duu tuboo kaŋ allaahidoo zandi i se.

### *Irkoy allaahidu naanayantaa*

<sup>13</sup> Waatoo kaŋ Irkoy na allaahidu zaa Ibrahima se, a žee nda nga boŋ maapoo, zama boro sii no kaŋ bisa a kaŋ nda a ga hin ka žee.

<sup>14</sup> A nee: «Šikka sii ay ga albarka boobo daŋ ni ra, ay ga hanse ka ni boobandi.»†

---

† 6:14 6.14 Sintinoo 22.16-17.

<sup>15</sup> Takaa woo nda Ibirahima suuri, de a duu hayaa kaŋ allaahidoo zandi a se.

<sup>16</sup> Borey si žee nda kala borey kaŋ bisa ey, žeeyanoo no ma ngi šennoo gorandi ka kakaw kul benandi.

<sup>17</sup> Takaa din da, woo se Irkoy žee ka hanse ka cebe tubukey se kaŋ nga allaahidoo si tun.

<sup>18</sup> Haya hinka goo no kaŋ si tun kaŋ ti žeeyan nda allaahidu, a si hin ka tee Irkoy ma tun i ga. Woo ti haya kaŋ ga hanse k'ir biney daŋ, ir kaŋ zuru ka haya kul naŋ ka hanga naataa kaŋ allaahidoo zandi.

<sup>19</sup> Naataa woo ga tee ir se sanda langara kaŋ ga ir biney ga hawa. Šikka sii a ra, a sinjandi ka boori. A ga huru ka koy ridowoo‡ duma ga nongu henanantey ihenanantaa ra.

<sup>20</sup> Isa n'ir jin ka huru no din hala nga m'ir faaba, nga kaŋ tee sargari juwalkey jineboro sanda hala abada Melšizedek takaa.

## 7

### *Melšizedek man'ti kala kokoy nda sargari juwalkaw*

<sup>1</sup> Melšizedek woo man'ti kala Zalem kokoyoo, Irkoy Jerantaa sargari juwalkaa no. Kaŋ Ibirahima koy kokoyey wongu ka hin ey ka kaa, Melšizedek n'a kubay ka gaara a se.

<sup>2</sup> Nga no Ibirahima na nga hayey kul azakkaa noo a se. Maa jinaa kaŋ huru a ga maanaa ti «šerretaray kokoyoo», koyne mo Zalem kokoyoo no, maanaa «alaafiyaa kokoyoo».

‡ 6:19 6.19 Sargarey 16.2.

<sup>3</sup> Baaba sii a se, jaa sii a se, a sii nda hayraa. Nga zaarey sii nda sintindoo, nga hunaroo sii nda kaydoo. A ga hima nda Irkoy Iz'aroo, a ga cindi sargari juwalkaw hala abada.

<sup>4</sup> Wa guna takaa kaŋ nda Melšizedek ga beeri. Ibrahima, ir kaagaa n'a noo alganiimaa azakkaa.

<sup>5</sup> Lewi iz'arey ra, borey kaŋ duu sargari juwalyan goyoo goo nda fondo ašariyaa ra ka jamaa almaanoo azakkaa taa, maanaa ngi armey ga, ba kaŋ se i kul mana hun kala Ibrahima ga.

<sup>6</sup> Melšizedek mana hun Lewi hayroo ga, a na Ibrahima almaanoo azakkaa taa a ga. Ibrahima kaŋ duu allaahidey, Melšizedek gaara a se.

<sup>7</sup> Ka gar kakaw sii a ra, bora a kaŋ ga gaara bisa bora a kaŋ se a ga gaara.

<sup>8</sup> Ne ra, borey kaŋ ga almaanoo azakkaa taa man'ti kala boroyaŋ kaŋ ga buu. Amma nongoo woo ra i ga seedetaray tee bora a\* ga kaŋ a ga huna.

<sup>9</sup> Lewi no ma almaanoo azakkaa taa. Ir ga hin ka nee kaŋ Lewi mo n'a kaa, zama Ibrahima n'a kaa.

<sup>10</sup> Waatoo kaŋ Melšizedek koy Ibrahima kubay, a gar Lewi goo nga kaagaa hamoo ra, ba nda a mana hayandi jina.

<sup>11</sup> Nda a gar Lewi sargari juwalkawtaraa nka tee ka timme, zama nga bande Izirayel jamaa duu ašariyaa, a si too sargari juwalkaw tana ma gorandi sanda Melšizedek takaa kaŋ man'ti Lewi hayroo sanda Haruna.

---

\* **7:8 7.8** Bora a man'ti kala Melšizedek.

12 Zama nda sargari juwalkawtaray ga barmay, adiši ašariyaa mo ga hima ka barmay.

13 Bora kañ ga hayey wey ga harandi si hun kala alkabiila tana ra kañ ra boro kul mana bay ka tee goykaw sargari tonadogoo ra.

14 A ga kaaray kañ ir Koyoo mana hun kala Žuda ga kañ ti alkabiilaa kañ ga Musa mana bay ka šelañ sargari juwalkawtaray here.

*Sargari juwalkey jineboro sanda Melšizedek takaa*

15 Woo ti haya kañ ga hanse ka hakiikandi kañ sargari juwalkaw ga kaa kañ ga hima nda Melšizedek.

16 Maanaa man'ti sargari juwalkaw no kañ adamizey alaadaa k'a gorandi, amma hunari hinoo kañ si halaci k'a gorandi.

17 Seedetaraa ne kañ harandi a ga:  
«Sargari juwalkaw ti ni hala abada sanda Melšizedek takaa.»†

18 Yaamar jinaa tuusandi, zama a sii nda gaabi, a sii nda nafaw,

19 ašariyaa mana haya kul tee k'a timmandi, amma naata henna feeri ir se kañ ga kate ir ma man Irkoy.

20 A mana teendi mo kala nda Irkoy žeeyanoo, sargari juwalkey jerey ti a bila Irkoy žeeyanoo.

21 Isa tee sargari juwalkaw, Irkoy ka žee k'a har. A nee a se:

«War Koyoo nka žee,  
nga žeeyanoo si tun,  
sargari juwalkaw ti ni hala abada.»‡

† 7:17 7.17 Zabur 110.4. ‡ 7:21 7.21 Zabur 110.4.

22 Takaa woo ra Isa na amaanaa kaŋ bisa ijinaa zaa.

23 Koyne mo ngi, iboobo tee sargari juwalkaw ka bisa, zama buuyan no m'i ganji i ma duumi sargari juwalkawtaraa ra.

24 Amma Isa ga duumi hala abada, boro tana si tee sargari juwalkaw dogoo ra.

25 Woo se a ga hin ka borey kaŋ ga too a do ka koy Irkoy do hallasi ka timme, zama waati kul a ga huna ka Irkoy ŋaaray borey din se.

26 Nga ti sargari juwalkey jineboro dumoo kaŋ ga ir ga too. A ga henan, a si ifutu miile, žiibi sii a ga, a ga fay ka mooru zunubantey. Irkoy n'a jer beenawey se beene.

27 Nga, a si too a ma sargari kaa zaari kul sanda sargari juwalkey jineborey jerey takaa kaŋ kala i ma sargari kaa ngi boŋ zunubey se jina i ma duu ka sargari kaa koyne jamaa zunubey se. Zama waatoo kaŋ a na nga boŋ tee sargari, a man'a tee kala cee folloku.

28 Borey kaŋ alfaydawey ga kacca, ašariyaa g'i gorandi i ma tee sargari juwalkey jineboro, amma žeeyanoo šennoo kaŋ kaa ašariyaa dumaa ga na Iz'aroo gorandi kaŋ ga timme dak hala abada.

## 8

### *Isa ti ir sargari juwalkey jineboraa*

1 Šennoo kul kaŋ ir g'a har gaaboo man'ti kala: sargari juwalkey jineboraa woo, nga dumoo bara ir se, a goo ma goro Jerantaa kokoy gorodogoo kabe hennaa ga beenaa ra.

<sup>2</sup> A goo ma goy Irkoy hugoo ra, maanaa hukkum cimoo kaŋ ir Koyoo n'a cin, man'ti boro k'a cin.

<sup>3</sup> Sargari juwalkey jineboro kul mana gorandi kala ka hayey kaŋ nondi nda sargari kaa. Woo maaganda se, ba ir sargari juwalkey jineboraa mo, kala a ma sargari kaa.

<sup>4</sup> Nda a gar a mma bara laboo ga, a si tee ba sargari juwalkaw, zama borey goo no kaŋ ga hayey kaŋ nondi kaa ka sawa nda ašariyaa.

<sup>5</sup> Goyoo kaŋ sargari juwalkey goo m'a tee man'ti kala himakasinay nda bii, hayey kaŋ ga teendi beenaa ra no i g'i guna k'i tee. Sanda Musa, waatoo kaŋ a goo ma hukkumoo cin, Irkoy n'a yaamar ka nee: «Hawgay, ma hayaa kul tee ka sawa nda fasaloo kaŋ cebandi ma ne tondi hondoo boŋ.»\*

<sup>6</sup> Amma sohō goy nondi Isa se kaŋ bisa woo, zama nga ti waafakandikaa amaana henna ra kaŋ ga goro allaahidu hennayaŋ ga kaŋ bisa amaana žeenaa waney.

<sup>7</sup> Nda a gar amaana jinaa woo nka wasa, ihinkantoo kaayanoo sii nda addalil.

<sup>8</sup> Irkoy šelaŋ nga jamaa se ngi laybey ga ka nee i se:

«Nga ne, zaariyaŋ ga kaa, war Koyoo k'a har, ay ga amaana faaga zaa

Izirayel hugoo nda Žuda hugoo se.

<sup>9</sup> A si tee sanda amaanaa dumoo kaŋ huru agay nda ngi baabey game

waatoo kaŋ ay n'i dii nda kabey k'i ka fatta Misira gandaa ra.

---

\* 8:5 8.5 Fattaroo 25.40.

I mana amaanaa din dii,  
woo maaganda se agay mo n'i nanj. War Koyoo  
k'a har.

<sup>10</sup> Amaanaa kaŋ ay g'a zaa Izirayel hugu-izey se  
zaarey wey banda ga, war Koyoo k'a har,  
ay g'ay ašariyawey danj lakkaley ra,  
ay g'i hantum biney mo ga.

Ay ga tee ngi Irkoy,  
i ga tee ay jamaa.

<sup>11</sup> Boro kul si yee ka nga gandaa boraa  
wala nga armaa cawandi ka nee a se: <M'ir  
Koyoo bay!>

Zama i kul ga kaa k'ay bay,  
za ikaccu hala ibeeri.

<sup>12</sup> Ay ga ngi goy futawey yaafa i se,  
ay si yee ka hongu ngi zunubey.»†

<sup>13</sup> Kaŋ Irkoy nee «amaana taaga»‡, a nka ijinaa  
tee ižeena, ka gar haya kaŋ gay, a žen, a ga dere  
ne nda kayna.

## 9

### *Almasihu hinne ti sargaroo kaŋ tee ka timme*

<sup>1</sup> Amaana jinaa [mo] ra ašariyayanj goo kaŋ ga  
cebe takaa kaŋ nda Irkoy goyoo ga teendi nda  
takaa kaŋ Irkoy hugoo ga tiya laboo ga.

<sup>2</sup> Hukkuum cinandi, nga nongu jinaa se i ga nee  
nongu henanantaa, nga ra fitilla gorodogoo goo,  
nda taabaloo, nda takulawey kaŋ jisandi Irkoy  
jine.

<sup>3</sup> Rido hinkantoo dumaa ga hukkuum goo kaŋ  
se i ga nee nongu henanantey ihenanantaa.

† 8:12 8.8-12 Žeremi 31.31-34. ‡ 8:13 8.13 Sorro 8to.

<sup>4</sup> Dugu diinandidogoo kaŋ i n'a tee nda wura goo a ra, nda sunduku kaŋ kuubi ka berandi nda wura kaŋ ga amaanaa cebe kaŋ huru Irkoy nda nga jamaa game, nga ra wura kusoo goo kaŋ ra ŋaahayaa kaŋ se i ga nee manoo goo, nda Haruna goboo kaŋ bagu ka zay, nda tondi walhawey kaŋ ga amaanaa ūŋenney hantumandi.

<sup>5</sup> Sundukoo, almalayka daržantey kaŋ se i ga nee ūŋerib kaŋ i n'i tee goo daabirjoo\* boŋ, i ga ŋgi biyey k'a gum. Sohō da ir si huru ūŋenney wey fesufesuyanoo ra.

<sup>6</sup> Takaa woo nda hayey soolandi, waati kul sargari juwalkey si huru kala hukukumoo nongu jinaa ra ka ŋgi goyoo tee.

<sup>7</sup> Amma nongu hinkantoo sargari juwalkey jineboraa hinne no ma huru a ra cee folloku jiiroo ra, woo din mo kala kuri ma bara a kone. A ma kuri sargari kaa nga boŋ se, a m'a kaa jamaa dereyaney se.

<sup>8</sup> Takaa woo nda Hundi Henanantaa baa nga ma cebe ir se kaŋ nongu henanantey ihenanantaa mana feeri, kullihinne hukukum jinaa ga bara.

<sup>9</sup> Hukukumoo man'ti kala bii waatoo woo se, maanaa nooyaney nda sargarey si hin ka boraa kaŋ g'i kaa binoo tabatandi Irkoy goyoo ra.

<sup>10</sup> Goyoo din si teendi de nda kala ŋaahaya, nda haŋhaya, nda alwala dumi-dumiyaŋ. Wey man'ti kala kabehayayaŋ kaŋ ga bara hala waatoo kaŋ ra Irkoy na hayey barmay.

<sup>11</sup> Amma Almasihu kaa, nga ti haya henney

---

\* **9:5 9.5** Daabirjoo woo no ma zunubey daabu.

kaŋ kaa<sup>†</sup> sargari juwalkey jineboraa. A mana bisa nda kala hukkuum kaŋ ga beeri, a ga timme, kabe man'a tee, maanaa aduŋna woo kaŋ takandi s'a may.

<sup>12</sup> A mana huru nongu henanantey ihenanantaa ra nda jindaaruyan kuri wala haw-izeyan kuri, amma nga boŋ kuroo nda a huru cee folloku no din ka duu sawalyan abadante.

<sup>13</sup> Zama nda a gar jindaaruyan kuri, wala haw yaaruyan kuri, wala haw zan kaŋ i n'a ton ka boosoo say-say borey žiibey ga, ga ngi tarayheroo henanandi k'i kaarandi,

<sup>14</sup> taka foo nda Almasihu kuroo kaŋ Hundi abadantaa albarkaa ra na nga boŋ noo sanda sargari kaŋ ga laybu sii, si war lakkaley henanandi ka hun teegoyey ra kaŋ ga koy buuyan here hala war ma goy Irkoy hunantaa se?

<sup>15</sup> Woo maaganda se, Almasihu ti amaana taaga waafakandikaa. Borey kaŋ na hooyan tee amaana jinaa waati, a buu ngi feeriyanoo se, hala borey kaŋ ciyandi ma duu tubu abadantaa kaŋ allaahidoo zandi i se.

<sup>16</sup> Tubu-kaddaasu, waati kaŋ a henan kaŋ koyoo buu, nga no a goo nda alfayda.

<sup>17</sup> Tubu-kaddaasu sii nda alfayda kala waati kaŋ koyoo buu, kullihinne koyoo ga huna, a sii nda gaabi.

<sup>18</sup> Woo maaganda se amaana jinaa mo mana gorandi kala nda kuri.

---

<sup>†</sup> **9:11 9.11** «haya henney kaŋ kaa», hantum fooyan ga nee «haya henney kaŋ ga kaa».

19 Waatoo kaŋ Musa na ašariyaa yaamarey kul har jamaa se affoo-foo ka ben, a na haw-izayan kuri, [nda jindaaruyan kuri,] nda hari, a n'i say-say nda feeji haabu ciray zaram, nda izopu bundu, citaaboo hunday ga nda jamaa kul ga.

20 A nee: «Woo ti amaanaa kuroo kaŋ Irkoy n'a yaamar war se.»‡

21 Takaa din da, a na kuroo say-say hukkumoo ga nda jinawey kul kaŋ goo no Irkoy goyoo se.

22 A ga himandi ašariyaa ra, haya kul si henanandi nda kala kuri, nda kuri mana mun, zunubu yaafayan sii no.

### *Almasihu buuyanoo no ma zunubu yaafa*

23 A nka waazibi hayey kul kaŋ goo beenaa ra himakasinawey ma henanandi nda takaa woo. A nka tilasu beenaa hayey mo ma henanandi nda sargari kaŋ bisa ey.

24 Almasihu mana huru Irkoy hugoo ra kaŋ teendi nda kabe, kaŋ ga hima nda Irkoy hugu cimoo. Beenaa zaati ra a huru, a goo ma kay Irkoy jine ir se.

25 Koyne mo man'ti hala a ma duu ka nga boŋ noo sanda sargari cee booboyan sanda takaa kaŋ nda sargari juwalkey jineboraa kaŋ jiiri kul a ga huru nongu henanantaa ra nda kuri waani.

26 Nda woo no, a hima ka zarabi cee booboyan za aduŋŋa daaruroo ga. Sohõ, cee folloku no a bangay, zamaney benantaa ga, a na nga boŋ tee sargari ka zunubu tuusu.

---

‡ 9:20 9.20 Fattaroo 24.8.

<sup>27</sup> A dunbandi kaŋ adamize kul si buu kala cee folloku jina ciitoo ma kaa.

<sup>28</sup> Takaa din da, Almasihu mo nondi sargari cee folloku hala a ma boro boobo zunuboo jeejaa zaa. Cee hinkantoo ga a ga kaa, amma man'ti zunubu se, a mma kaa ka borey hallasi kaŋ g'a batu nda cahāyan.

## 10

<sup>1</sup> Ašariyaa man'ti kala haya henney kaŋ goo kaa biyoo, man'ti nga hunday ti hayey din. Abada a si hin ka borey tee boroyaŋ kaŋ tee ka timme kaŋ ga man Irkoy nda sargariyaŋ kaŋ si ben kaŋ i g'i kaa jiiri kul.

<sup>2</sup> Nda man'ti woo, borey kaŋ ga Irkoy gana nda takaa woo mma henan cee folloku ngi zunubey ra, i si zunubu maate ngi ga, i si sargari kaa koyne.

<sup>3</sup> Amma sargarey wey kul kaayanoo mm'i hongandi jiiri kul ngi zunubey.

<sup>4</sup> Zama haw yaaru kuri nda jindaaru kuri si hin ka zunubu kaa.

<sup>5</sup> Woo maaganda se waatoo kaŋ Almasihu kaa aduŋŋa ra, a nee Irkoy se:

«N'si baa sargari, n'si baa nooyan,  
gaaham no n'daŋ ay ga.

<sup>6</sup> Sargari kukurantey wala zunubu sargarey si kan ma ne.

<sup>7</sup> Ay nee:

«Nga ne, agay ne ma kaa ka ni ibaayoo tee, ay  
Koyoo,

sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaabu  
kunkunantaa ra ay ga.»\*

8 A nka jin ka nee:

«N'si baa sargari, nda nooyan, nda sargari  
kukurante, nda zunubu sargari,

i mana kan ma ne.»

Ba kaŋ se hayayaŋ no kaŋ ga nondi ka sawa nda  
ašariyaa.

9 A nee koyne:

«Nga ne, agay ne ma kaa ka ni ibaayoo tee.»

A ga sargari jinaa tuusu ka ihinkantoo gorandi.

10 Irkoy ibaayoo woo albarkaa ra ir jisandi jere  
ga Irkoy se, zama Isa Almasihu na nga kunturoo  
noo a ma tee sargari cee folloku.

11 Sargari juwalkaw kul mma kay zaari kul ka  
nga goyoo tee. Cee boobo haya follokey no a g'i  
noo sargari kaŋ abada i si hin ka zunubu kaa.

12 Amma Almasihu na sargari folloku kaa kaŋ  
ga zunubu yaafa, woo banda ga, a goro Irkoy  
kabe hennaa ga hala abada.†

13 Sohō a ga batu hala nga iberey ma tee taari  
ka daŋandi nga cewey cire.

14 Zama sargari folloku albarkaa ra a na borey  
tee timmanteyaŋ hala abada kaŋ ga yeetandi jere  
ga Irkoy se.

15 Hundi Henanantaa mo na nga seedetaraa tee  
ir se. Zama waatoo kaŋ a nee:

---

\* **10:7 10.5-7** Zabur 40.7-9. † **10:12 10.12** «Amma Almasihu na  
sargari folloku kaa kaŋ ga zunubu yaafa, woo banda ga, a goro  
Irkoy kabe hennaa ga hala abada», Grek šenni ra, almaganaa  
faa ti «Amma Almasihu na sargari folloku kaa zunubey se hala  
abada, woo banda ga, a goro Irkoy kabe hennaa ga».

16 ««Amaanaa kan ay g'a zaa i se  
zaarey wey banda ga», war Koyoo k'a har,  
<ay g'ay ašariyawey dan biney ra,  
ay g'i hantum lakkaley ra»»,

17 a nee koyne: «Ay si yee ka hongaa ngi  
zunubey nda ngi teegoy futawey.»‡

18 Nongu kan ra yaafayan teendi, sargari si yee  
ka hun zunubu se.

### *Ir ma man Irkoy*

19 Woo se, ag'armey, ir goo nda fondo nda  
naanay ka huru nongu henanantaa ra Isa kuroo  
albarkaa ra.

20 A na fondo taaga hunante feeri ir se kan  
ga bisa nda hukumoo ridowoo, maanaa nga  
gaahamoo.

21 Ir goo nda sargari juwalkaw beeri kan  
gorandi Irkoy hugoo boj.

22 Ir ma man Irkoy nda bine kaaray nda  
naanay timmante, ir ma duu bineyan kan henan  
ka mooru ifutu kan ir bay ir lakkaley ra kan ir n'a  
tee nda gaaham kan jumay nda hari henanante.

23 Ir ma gaabandi ka gaabu ir naataa haryanoo  
ga bila binehunay, zama boraan kan na allaahidoo  
zaa ga laadir.

24 Ir ma cere hawgay ka cere gaabandi baji nda  
teegoy henna ga.

25 Ir mas'ir margaroo nan sanda takaa kan nda  
boro fooyan ga doona k'a tee. Ir ma cere bine  
dan, waaniwaani war ga dii ciitoo zaaroo ga baa  
ka too.

---

‡ 10:17 10:16-17 Žeremi 31.33-34.

<sup>26</sup> Nda ir ga muray ka cindi ka zunubu tee, ka gar ir duu cimoo bayraa, sargari sii no koyne kaŋ ga zunubu yaafa.

<sup>27</sup> Amma haya sii no kala ciitoo batuyanoo kaŋ ga boro hunburandi nda nuune futaa kaŋ ga iberey gon.

<sup>28</sup> Boro kaŋ na Musa ašariyaa yankar, bila hinnari a ga wiiyandi seede hinka wala ihinza šennoo ga.

<sup>29</sup> De war ga hongu macin ti zukandoo kaŋ nda bora ga hima kaŋ na Irkoy Iz'aroo kaynandi, ka amaanaa kuroo kaŋ n'a henanandi tee yaada, ka Irkoy Hundi tamallantaa wow?

<sup>30</sup> Zama ir ga bora bay kaŋ nee: «Agay no ma boro zukandi, agay no ma boro bana.»§ A nee mo: «War Koyoo ga nga jamaa ciiti.»\*

<sup>31</sup> Almasiiba ti boro ma kaŋ Irkoy hunantaa kaboo ra!

<sup>32</sup> Wa hongu war zaari jinawey, war lakkaley feeriyanoo banda ga, war na wongu šenda hotta tangam,

<sup>33</sup> kaŋ cee fooyaŋ i na war wow ka war kabekunafutay borey jine wala mo war tee affoo borey bande kaŋ i g'i tee takaa woo.

<sup>34</sup> War zarabi kasa-izey bande†, war yadda nda ŋaali i ma war almaanoo taa war kone, zama war ga bay kaŋ war goo nda alman henna duumante.

<sup>35</sup> War masi war naanayyanoo fur, a goo nda sufuray beeri.

---

§ 10:30 10.30 Alhukumoo 32.35. \* 10:30 10.30 Alhukumoo 32.36. † 10:34 10.34 «War zarabi kasa-izey bande», Grek šenni ra, almaganaa faa ti «War na hinnari cebe kasa-izey se».

<sup>36</sup> War ga too mupeyan ga hala war ma duu ka Irkoy ibaayoo tee ka duu allaahidoo kaŋ a n'a zaa.

<sup>37</sup> Zama Citaaboo nee:  
«Ne nda kayna, nda cahāyan,  
boraa kaŋ ga hima ka kaa ga kaa,  
a si gay.

<sup>38</sup> Ay boro šerrantaa si huna kala nda naanaa albarkaa.‡

Amma nda a yee nda banda, ay binoo si bag'a.»§

<sup>39</sup> Amma ir, ir sii borey ra kaŋ ga yee banda ka halaci. Ir sii kala borey ra kaŋ ga naanay ka ngi hundey hallasi.

## 11

### *Ir Izirayel hayragey naanayyanoo*

<sup>1</sup> Naanayyan man'ti kala ma hakiika kaŋ naataa kaŋ n'duu a šikka sii a ra, hayey kaŋ n'si dii ey ti cimi.

<sup>2</sup> Nga no ka kate Irkoy ma seedetaray henna har ir hayragey ga.

<sup>3</sup> Naanayyan ka kate ir ma faham kaŋ Irkoy meešennoo ka aduŋna daaru, taka kaŋ ra hayey kaŋ ir ga dii ey mana hun kala hayey ra kaŋ moo si dii ey.

<sup>4</sup> Naanayyan ka kate Habila ma sargari kaa Irkoy maŋnoo ga kaŋ baa Kabila wanoo. Naanayyanoo woo se seedetaray teendi a ga kaŋ boro šerrante no. Irkoy na seedetaray tee nga

---

‡ **10:38 10.38** «Ay boro šerrantaa si huna kala nda naanaa albarkaa», Grek šenni ra, almaganaa faa ti «Ay boraa kaŋ naanaa n'a tee boro šerrante, ga huna». § **10:38 10.38** Habaku 2.3–4.

nooyaney ga. Woo maaganda se, ba kaŋ a buu, a ga ŝelan.

<sup>5</sup> Naanayyan ka kate Henok ma zandi bila nda a ma dii buuyan. Boro kul mana dii a koyne, zama Irkoy k'a zaa. Za a mana zandi, a duu seedetaray kaŋ nee boro no kaŋ kan Irkoy se.

<sup>6</sup> Bila naanayyan boro si hin ka kan Irkoy se. Boro kaŋ man Irkoy, kala a ma naanay kaŋ Irkoy ga bara, de mo a ga borey bana kaŋ g'a ceeci.

<sup>7</sup> Naanayyan ka kate Nuhu ma sunduku beeri tee k'a tee harihii waatoo kaŋ Irkoy na hayayan cebe a se kaŋ boro si dii ey. Irkoy hunburay ra a n'a tee ka nga hugoo borey halasi. Nga naanayyanoo cebe kaŋ adupna borey, boro laalayan no, nga naanayyanoo sabbu se a diyandi boro ŝerrante.

<sup>8</sup> Naanayyan ka kate Ibrahima ma tuuru Irkoy ciyayanoo se ka koy nongu ra kaŋ a ga hima k'a tubu. A koy bila nda a ma bay nongoo kaŋ ra nga ga koy.

<sup>9</sup> Naanayyan ka kate a ma koy goro gandaa ra kaŋ allaahidoo zandi a se. A goro hukkumyan cire. Isiyaka nda Yakuba kaŋ na allaahidu follokaa tubu Irkoy do mo goro hukkumyan cire.

<sup>10</sup> A na koyraa batu kaŋ goo kaa kaŋ goo nda asaasu henna, Irkoy ti bora a kaŋ ga takaa kaŋ nda a ga cina žeeru, nga ti cinakaa mo.

<sup>11</sup> Naanayyan ka kate Sarata mo, ba kaŋ se woy gun no, ba kaŋ se nga jiirey boobo, a hin ka ize dan adupna ra, zama bora a kaŋ na allaahidoo

zaa, a n'a dii laadirante.\*

<sup>12</sup> Woo maaganda se aru folloku kanj a ga hima nda gaahamoo buu na jama hay kanj ga boobo sanda beenaa handarawey, sanda labutaasoo kanj goo teekoo mijoo ga kanj hinnaa si hin ka kabandi.

<sup>13</sup> Borey wey kul mana buu kala naanayyan ra, i mana duu hayey kanj allaahidey zandi i se, amma i n'i honnay nongu mooro ra, i n'i foo. I yadda kaaray kanj ngi man'ti kala yawyanj nda naarukawyanj laboo ga.

<sup>14</sup> Borey kanj ga šelanj nda takaa woo, ga cebe kaaray kanj ganda tana no ngi g'a ceeci.

<sup>15</sup> Koyne mo nda a gar i nka faaji gandaa se kanj ra i fatta, i duu fondo ka yee.

<sup>16</sup> Amma sohõ i ga ganda ceeci kanj baa woo din, maanaa beenaa wanoo. Woo maaganda se Irkoy si haw nga ma ciyandi nda ngi Irkoy, zama a na koyra hanse i se.

<sup>17</sup> Naanayyan ka kate, waatoo kanj Ibrahima siyandi, a na Isiyaka tee sargari. A na nga iz'aru follokaa tee sargari, nga kanj allaahidu zandi a se.

<sup>18</sup> Irkoy bay ka bayrandi a se ka nee: «Isiyaka no ma duu ma ne hayyan kanj ra ni maapoo si dere.»†

---

\* **11:11 11.11** «Naanayyan ka kate Sarata mo, ba kanj se woy gun no, ba kanj se nga jirey boobo, a hin ka ize danj adujna ra, zama boraa kanj na allaahidoo zaa, a n'a dii laadirante», Grek šenni ra, almaganaa faa ti «Naanayyan ka kate mo Ibrahima nda Sarata, ba kanj se woy gun no, ba kanj Ibrahima jirey boobo, a hin ka ize danj adujna ra, zama boraa kanj na allaahidoo zaa, Ibrahima n'a dii laadirante.» † **11:18 11.18** Sintinoo 21.12.

19 Ibrahima laasaabu ka dii kaŋ ba bukaw, Irkoy ga hin k'a tunandi. Woo maaganda se izoo yee a ga sanda haya kaŋ tun bukawey game.

20 Naanayyan ka kate Isiyaka ma gaara Yakuba nda Eso se hayayan kaŋ ga kaa ga.

21 Naanayyan ka kate Yakuba, waatoo kaŋ a goo buuyan mee ga, a gaara Isufi iz'arey se nda affoo-foo. A dibi nga bundoo mijoo ga ka sujudu.

22 Naanayyan ka kate, waatoo kaŋ Isufi bu-uyanoo man, a ŝelaŋ Izirayel borey fattayanoo ga Misira ra. A na yaamar noo nga birey here.

23 Naanayyan ka kate, waatoo kaŋ Musa hayandi, nga hayragey m'a tugu handu hinza, zama i dii kaŋ zankaa ga boori, de i mana hunbur kokoyoo yaamaroo.

24 Naanayyan ka kate, waatoo kaŋ Musa beeri, a wanji nga ma ciyandi Firawuuna ize woyoo iz'aroo.

25 A suuba nga ma žilla Irkoy jamaa bande nda nga ma maakaani waati kayna zunubu ra.

26 A dii kaŋ kaynandoo kaŋ i n'a tee Almasihu se goo nda gomni beeri ka bisa Misira almaanoo, zama a si dii kala sufuraa.

27 Naanayyan ka kate a ma hun Misira bila nda a ma hunbur kokoyoo futuyanoo. A gaabandi sanda boro kaŋ ga dii bora kaŋ si diyandi.

28 Naanayyan ka kate a ma Borcintaraa jingaroo tee ka kuri danyanoo tee hala halacikaa masi too Izirayel gunde jinawey do.

29 Naanayyan ka kate i ma teeko Hari Ciraa dunbu ka bisa sanda labu koga, ka gar Misira borey kaŋ nee ngi g'a tee, i yoole.

<sup>30</sup> Naanayyan ka kate Žeriko cetewey ma kaŋ waatoo kaŋ i n'i kuubi jirbi iyye.

<sup>31</sup> Naanayyan ka kate woykuuroo Rahab mana halaci borey kaŋ si haŋajer Irkoy se bande, zama a nka monnokey yawzunbay nda alaafiya.

<sup>32</sup> Macin no ay ga nee koyne, zama ay si duu ay boŋ ka šelaŋ Žedewoŋ ga, nda Barak, nda Samsoŋ, nda Žefte, nda Dawda, nda Samiyel, nda annabey.

<sup>33</sup> Ngi kaŋ naanayyanoo ka kate i ma hin laa-mawey, i laama nda šerretaray, i duu allaahidey hayey, i na ganjihaylawey miŋey daabu,

<sup>34</sup> i na nuunaa gaaboo wii, i hallasi takubaa ra. Ngi yalaafuyanoo ra i duu gaabi, i duu hinay wongoo ra, i na wongu-ize waaney gaaray.

<sup>35</sup> Woyyaŋ kaŋ borey buu, borey tun ka nondi i se, affooyaŋ gurzugay, zama i mana yadda ka Irkoy yankar hala i ma ngi feeri, amma i baa ngi ma duu tunyan henna.

<sup>36</sup> Affooyaŋ mo i n'i sii k'i kašikaši, k'i barzu, k'i haw k'i daŋ kasu.

<sup>37</sup> I n'i warra nda tondi k'i wii, i n'i dunbu nda cendi, i n'i wii nda takuba, i mana huna nongu foo, i bankaaray nda feeji kuuru nda hancin kuuru, i tilasu, i n'i zarabi, i n'i žilla.

<sup>38</sup> Ngi kaŋ naanay, aduŋŋa si hima nda ngi dumey, i dere saajey nda tondi hondey ra, nda tondi guusey ra, nda laboo guusey ra.

<sup>39</sup> Borey wey kul, seedetaray henna harandi ngi naanayyanoo ga, woo kul, i mana duu hayaa kaŋ allaahidoo zandi i se.

<sup>40</sup> Zama Irkoy na haya kayandi ir se kaŋ ga hanse ka hennay, hala i masi tee timmante bila ir.

## 12

### *Baaba Irkoy ga nga izey aladabu*

<sup>1</sup> Woo se ir mo, zama seede jamaa woo g'ir kuubi k'ir bere, ir ma jeeje kul nda zunubu kaŋ ga cahã k'ir daabu fur, ir ma zuraa zuru kaŋ goo ir jine nda mupeyan.

<sup>2</sup> Ir m'ir moŋey kanji Isa ga kaŋ ti naanayyan koyoo, nga ti timmandikaa. Naaloo kaŋ g'a batu maaganda se, a yadda ka buu kanjandibundoo ga, a mana haawoo guna kaŋ goo a ra, a goo ma goro Irkoy kokoy gorodogoo kabe henna ga.

<sup>3</sup> Wa hongu bora a kaŋ na zunubantey kakawey mupe hala war masi naŋ war ma fara, war biney masi duu ka hun.

<sup>4</sup> War zunuboo wonguyanoo ra, war mana gurgay jina hala nongu kaŋ ga i ma war kurey mun.

<sup>5</sup> War nka dirŋa hoyraa kaŋ ga ŧelanŋ war se sanda iz'aruyanŋ, a nee:

«Ay iz'aroo, mas'ir Koyoo aladaboo kaynandi kaŋ a g'a tee ma ne.

De mo ni binoo masi hun nda a ga ni layboo cebe.

<sup>6</sup> Zama bora a kaŋ ir Koyoo ga bag'a no a g'a aladabu.

Bora a kaŋ a g'a dii nga izoo no a g'a gooŋi.»\*

<sup>7</sup> Wa gurzugay mupe, nga nda war ga aladabu. Irkoy mma war dii nga iz'arey. May ti izoo kaŋ baaboo si aladabu?

\* **12:6 12.6** Yaasawey 3.11-12.

<sup>8</sup> Amma nda war si duu aladaboo kaŋ borey kul ga duu a, war man'ti kala taray izeyan, war man'ti nga izey.

<sup>9</sup> Koyne mo aduŋna ra ir duu baabayan kaŋ n'ir aladabu, ir n'i beerandi. Ir s'ir boŋ yeeti ganda hundey Baaba se ka duu hunayan wala?

<sup>10</sup> Cimi no i s'ir borey aladabu kala waati kayna se ka sawa nda woo kaŋ ga kan i se, amma nga, a s'ir aladabu kala ir nafaa se ka duu nga henanyanoo ra.

<sup>11</sup> Ka gar aladabuyan kul, dogoo din da a si hima nda paali haya, binemarayyan no. Amma waati banda ga, bora a kaŋ duu a, ga duu nga gomney kaŋ ti alaafiya nda šerretaray.

### *Hoyrayyan nda yaamaryan*

<sup>12</sup> Woo maaganda se «wa war kabey kaŋ fara šerre ka boori nda war kanjey kaŋ ga jijiri.»<sup>†</sup>

<sup>13</sup> «Wa fondo šerranteyan tee war cewey se»<sup>‡</sup> hala woo kaŋ ga sinbar masi golbi, amma a ma duu baani.

<sup>14</sup> Wa ceeci alaafiya ma bara war nda borey kul game, nda henayan, bila henayan boro kul si dii ir Koyoo.

<sup>15</sup> Wa hawgay boro kul masi Irkoy anneema yala. Boro kul masi nan dooray ma zay nga binoo ra ka boro boobo žiibandi.

<sup>16</sup> Woy nda aru izefututaray teekawyan masi bara war game, haya henanante kaynandikaw masi bara war game, sanda Eso kaŋ na nga izejinawtaraa neere ŋaayan de se.

<sup>†</sup> 12:12 12.12 Ezayi 35.3.    <sup>‡</sup> 12:13 12.13 Yaasawey 4.26.

17 War ga bay kaŋ woo din banda ga, kaŋ a baa nga ma duu gaararoo, i wanji a ga. A mana duu taka kul kaŋ nda nga ga takaa barmay, ba kaŋ a n'a ceeci nda hēeni.

18 War mana too tondi hondoo§ do kaŋ ga boro ga hin ka tuku, war mana too nuunaa kaŋ ga dii do, war mana too kubaa do, war mana too kubay beeroo do, war mana too hewkuroo do,

19 war mana maa laati beeroo jindoo, war mana maa boro jinde. Borey kaŋ maa jindoo nee jindoo masi yee ka šelanŋ ngi se koyne.

20 Zama i mana hin ka yaamaroo muŋe kaŋ nee: «Ba nda adabba ka tuku tondi hondoo ga, i g'a warra nda tondi k'a wii.»\*

21 Hayaa kaŋ i dii a hanse k'i hunburandi hala nongu kaŋ ra Musa nee: «Ay hanse ka hunbur hala ya mma jijiri.»†

22 Amma war too Siyoŋ tondi hondoo do nda Irkoy hunantaa koyraa kaŋ ti Žerizalem kaŋ goo beenaa ra, nda almalayka zenber-zenberyāŋ kaŋ ti jingaroo hoorawey margaroo,

23 nda gunde jinayaŋ margaroo kanyaŋ han-tumandi beenaa ra, nda Irkoy kaŋ ti borey kul ciitikaa, nda boro šerrantey hundey kaŋ Irkoy n'i tee boro timmanteyaŋ.

24 War too Isa do kaŋ ti amaana taaga waafakandikaa, nda kuroo ga kaŋ sayandi kaŋ ga šelanŋ ka bisa Habila wanoo.

25 Wa hawgay war masi wanji bora ga kaŋ ga šelanŋ. Zama nda borey din kaŋ wanji bora ga

---

§ 12:18 12.18 Sinay tondi hondoo no. \* 12:20 12.20 Fattaroo 19.12. † 12:21 12.21 Alhukumoo 9.19.

kaŋ ga ŝelanŋ laboo ga mana hallasi, taka foo nda ir ga hin ka hallasi nda ir na banda bere boraa se kaŋ ŝennoo hun beenaa ra?

<sup>26</sup> Nga kaŋ jindoo ga laboo jijirandi, amma sohō a na allaahidu zaa ka nee: «Man'ti laboo hinne no ay ga yee koyne k'a jijirandi, ay ga beenaa mo jijirandi.»‡

<sup>27</sup> «Yee koyne» woo kaŋ harandi ka bisa ga cebe kaŋ hayey kaŋ goy aduŋŋa takaroo ga, ga jijiri hala hayey kaŋ si jijiri ma cindi.

<sup>28</sup> Zama ir ga hima ka duu laama kaŋ si tun, ir ma Irkoy anneemaa dii henna kaŋ nda ir ga goy a se nda taka kaŋ ga kan a se, nda beeray nda hunburay.

<sup>29</sup> Zama ir «Irkoy man'ti kala nuune beeri»§.

## 13

### *Takaa kaŋ ra boro ga kan Irkoy se*

<sup>1</sup> Wa koy jine armataray baji ra.

<sup>2</sup> War masi dirŋa yaw zumandiyan, nga ka kate boro fooyaŋ ma almalaykayaŋ zumandi bila nda i ma bay.

<sup>3</sup> Wa hongu kasa-izey sanda war mma bara i bande kasaa ra. Wa hongu borey kaŋ i g'i žilla, zama war mo, gaaham goo war se.

<sup>4</sup> Borey kul ma hiijay beerandi, kurpe nda wande ma laadir, zama woy nda aru izefututaray teekey nda zinateerey, Irkoy g'i ciiti.

---

‡ 12:26 12.26 Aže 2.6. § 12:29 12.29 Alhukumoo 4.24.

<sup>5</sup> Nooru baji masi war gongu, war ma wasa nda woo kaŋ goo war kone, zama ir Koyoo hunday nee: «Ay si ni naŋ abada, ay si ni fur abada.»\*

<sup>6</sup> Woo se ir ga hin ka nee nda naanay:  
«Ay Koyoo ti ay faabakaa,  
ay si hunbur haya kul,  
macin no boro ga hin k'a tee ya ne?»†

<sup>7</sup> Wa hongu war jineborey kaŋ na Irkoy meeŋenoo har war se, wa ngi dira takaa guna ngi hunaroo benantaa ga, wa ngi naanayyanoo denden.

<sup>8</sup> Isa Almasihu follokaa no bi, nga no hõ, nga no hala abada.

<sup>9</sup> War masi naŋ cawandiyan dumi-dumiyaŋ nda cawandiyan waaniyaŋ ma war lakkaley bere, zama a ga boori Irkoy ma nga anneemaa ka boro binoo tabatandi, man'ti ŋaayanyaŋ aŋariyaa kaŋ mana bay ka borey nafa kaŋ ga dira nda ey k'a tee.

<sup>10</sup> Ir goo nda sargari tonadoo kaŋ sargari juwalkey kaŋ ga goy Irkoy hukcumoo ra sii nda fondo ka hayaa ŋaa kaŋ ga sargandi.

<sup>11</sup> Adabbawey kaŋ sargari juwalkey jineboraa ga ngi kurey ka koy nongu henanantaa ra zunubu tuusuyanoo se kunturey si tonandi kala jamaa kaloo se taray.‡

<sup>12</sup> Woo se Isa mo, hala nga ma duu ka jamaa henanandi nda nga boŋ kuroo, a zarabi koyraa miŋoo se banda.

---

\* **13:5 13.5** Alhukumoo 31.6, 8; Žozuwe 1.5. † **13:6 13.6** Zabur 118.6. ‡ **13:11 13.10-11** Sargarey 16.27.

<sup>13</sup> Adiši ir ma fatta ka koy a do jamaa kaloo se taray, ir ma kaynandoo zaa sanda nga.

<sup>14</sup> Zama ne ra koyra kaŋ ga duumi sii no, woo kaŋ goo kaa no ir g'a batu.

<sup>15</sup> [Adiši] ir masi fay nda ka saabuyan sargari kaa Irkoy maapoo ga Isa Almasihu albarkaa ra, maanaa nga maapoo saabuyanoo ma bara ir miŋey ra.

<sup>16</sup> War masi dirŋa ihenna teeyan, war ma cere faaba nda war almaanoo, zama sargarey wey dumey no ma kan Irkoy se.

<sup>17</sup> Wa haŋajer war jineborey se, war ma war boŋ yeeti ganda i se, zama ngi no ma war hundey lakka, Irkoy ga kaa k'i hãa. Wa woo tee hala i ma war juwal nda paaliyan bila taabi kaŋ sii nda war se nafaw.

<sup>18</sup> Wa Irkoy ŋaaray ir se, ir ga naanay ka bay kaŋ ir biney ga boori, ir ga baa ir ma dira nda fondaa haya kul here.

<sup>19</sup> Ay g'a ŝendandi war ga war m'a tee hala ya cahã ka yee war ga.

### *Saabuyan*

<sup>20</sup> Irkoy kaŋ ti Alaafiyakoyoo kaŋ na feeji kurkaw beeroo, ir Koyoo Isa tunandi ka hun bukaway ra amaana abadantaa kuroo albarkaa ra,

<sup>21</sup> ma war tee timmanteyan ka teegoy henna dumi kul tee nga ibaayoo se. A ma haya tee ir ra kaŋ ga kan a se Isa Almasihu albarkaa ra kaŋ darža ma bara a ga abada [hala abada]! Amin.

### *Fooyan kokorantaa*

<sup>22</sup> Ag'armey, ay g'a wiri war ga, war ma hoyraa šennoo woo dii, zama haya kayna de no ay n'a hantum war se.

<sup>23</sup> War ma bay kaŋ ir armaa Timote taŋandi. Nda a kaa tanba, agay nda a ga koy dii war.

<sup>24</sup> Wa war jineborey kul foo, nda Irkoy boro henanantey kul. Ir armey kaŋ goo Itali gandaa ra ga war foo.

<sup>25</sup> Irkoy anneemaa ma bara war kul bande.

## **Songhai de Gao**

### **Songhay, Koyraboro Senni: Songhai de Gao (Bible)**

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc. and BFP Velberter Mission

Language: Songhai de Gao

Contributor: BFP Velberter Mission

All rights reserved.

2020-11-18

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 29 Jan 2022

593ebd0d-f3c5-5f89-8599-37209ac56328